Sveinbjörn Egilsson
rektor.

Rv. 1855.

RÆÐUR,

fluttar við jarðarför

Sveinbjarnar Egilssonar,

Rektors og Drs Theol.,

27. dag ágústm. 1852.

Gefnar út

að tilhlutun og á kostnað ekkjufrúarinnar,

H. Egilsen.

REYKJAVÍK.

Prentaðar í prentsmiðju Íslands, hjá E. Þórðarsyni.

1855.

I.

Húskveðja,

flutt af

dómkirkjupresti, prófasti herra **Á. Johnsen.**

Moldin hlýtur að hverfa til jarðarinnar aptur, hvar hún áður var; — en áður vèr berum hana í jarðarinnar skaut, til grafarinnar, þá dvelur kærleikinn hèr litla stund í sárri endurminníng. Því það er sæt nauðsyn fyrir hina eptirlifendu einmitt á þessum stað, að flytja þeirra andaða ástvin hina síðustu kveðju. Dauði, skilnaður, burtför, hve bitur eru þessi nöfn! hve mjög hrífið þið á hvers manns hjarta með þeim sviða, sem eingin túnga fær lýst? Skyldi nokkur sá vera til, hverjum guð hefir veitt tilfinníng fyrir kærleika, sem hann hefir látið smakka þá gleði, sem kærleikur veitir, skyldi nokkur sá vera til, er lifir í sambúð við elskaða vini, að hjarta hans komist ekki við í innstu fylgsnum, svo opt endurminníng sofnaðra ástvina stendur lifandi í huga hans? Ó, það er húsfaðirinn, sem nú á að út-berast úr hans jarðneska bústað; það er kennarinn, sem nú ætlar að segja skilið við sína fyrri lærisveina, sambjóna og vini; það er vísindamaðurinn, sem nú

ætlar að yfirgefa þann bústaðinn, hvar hann seint og snemma rækti vísindamannsins helgu köllun; það er ektamakinn og faðirinn, sem nú skilur að sýnilegum návistum við maka og börn. Ó, hver af oss, sem stöndum í kríng um þessar líkbörur, á hús og heimili, og finnur ei, hvað önnur eins stund og þessi ber í skauti sèr? Hver af oss, sem hèr erum staddir, og höfum notið tilsagnar hans, sem hèr liggur lík, getur sèð svo þessar líkbörur, að hann ekki renni huga til fyrri daganna, að hann ei lifandi minnist þess, er hann sat við fætur þessa elskaða lærifóður, að hann ei af heilum hug þakki honum það þekkíngarsæði, er hann sáði í sálu hans, þann vísinda-anda, er hann blès í brjóst honum, það fagra eptirdæmi sannkallaðs vísindamanns, er hann gaf honum? Hver af þeim, sem fyrr eða síðar vann með honum að sama verki, að menntun hinna úngu, hver af þeim mun fá svo kvadt hann nú í síðasta sinni, að hann ekki af öllu hjarta þakki honum ástríka samvinnu, þakki honum þá mörgu skemmtunarstund, þann margfalda lærdóm, sem hann hefir haft af hans góðlátlegu umgeingni, hans uppbyggilega tali? Hinir seinni samþjónar hans í þessu starfi hafa beðið mig, í sínu nafni að flytja honum þessa kveðju, og eg gjöri það hèr með af heilum hug.

Og hver haldið þèr þá að sè kveðja hinna eldri samþjóna hans, sem, eins og hann, höfðu feingið hvíld frá því verki, hverju þeir, eins og

hann, höfðu helgað allt sitt líf, en ekki enn nú hafa feingið lausn frá þessa lífs fallvöltu veru? Mun ekki þeirra kveðja einnig anda hinum sárasta söknuði, hinu heitasta þakklæti, hinni innilegustu eptirlángan, að fá að vera þar sem hann er, hjá honum, sem tekur vilja fyrir verk, sem setur þá yfir mikið, sem hèr voru trúir yfir hinu minna?

Og þèr, hans vinir og kunníngjar, þèr, sem fyrr eða síðar bunduð vináttu við hann, fáið þèr svo litið þetta náföla lík, að sár sorg ekki skeri hjarta yðar, sár söknuður fylli brjóst yðar, og að þèr af innsta hjartans grunni þakkið honum alla hans tryggð, alla hans vinsemd, öll hans kærleikshót? Já, hver, sem ann þessu landi, hver, sem ann sönnum vísindum, skyldi geta svo litið þessar líkbörur, að hann ei með trega hugsi til þess, að hèr er fallinn sá, sem með sínum lærdómi hefir gjört fósturjörð sinni einhvern hinn mesta sóma, unnið vísindunum ómetanlegt gagn, og sem mundi hafa gjört það enn betur, ef heilsu og lífs hefði leingur verið auðið?

Og hvílík mun þá kveðja þeirra, sem hans hjarta stóðu næst? hve innileg og heit þeirra, sem nutu hans daglegu umgeingni, hverra yndi og stoð hann var, sem misstu með honum það, sem þeim var dýrmætast á jörðu, maka, föður, forsorgara, ráðgjafa og vin? Ó kærleiki, hve mikla gleði, en líka hve óumræðilega sorg býr þú jarðarinnar börnum? Hve opt ollir þú hjartanu þess sviða, sem ekkert

heimslán alveg fær deyft, djúpra ógurlegra sára, sem eingin tímaleingd alveg fær grædt? Og er það þá að undra, þó hún fljóti í tárum, hverri þú hafðir gefið hjarta þitt, þar með þèr hnè í dauðans djúp hennar hálfa líf, — þó börnin grátandi standi í kríng um líkbörur þínar, þar eð það hjartað er kólnað, sem elskaði þau svo heitt, og þau nú eiga eingan föður framar á jörðu? Lèttið á hjarta yðar, kæru ástvinir, með því að þylja guði yðar raunir, að úthella heitu táraflóði; það er fögur fórn hjartanlegrar elsku á gröf andaðs vinar, ástkærs maka, elskandi föður.

En tíminn er kominn, að vèr flytjum líkamann (andinn er hjá guði) úr hans jarðneska bústað í guðs hús, svo að eins og það húsið var hið fyrsta, er veitti honum viðtöku, við hans inngáng í þenna heim, og ávallt síðan var hans kærasti staður, eins sè það líka nú hið síðasta, er hann kveður við sína útgaungu hèðan. En þú, drottinn, vertú styrkleiki þeirra, sem með sárri sorg gánga hèr á eptir líki þeirra ástvinar, og gef þeim að eignast þeirra sálir í þolinmæði. Annastú ekkju hins framliðna, hans afkvæmi, hans ætt; lát marga honum líka af henni kvikna landinu til gagns og sóma. Og eins og vor framliðni heilsaði oss við vora inngaungu í þessi híbýli með þeim sálmi, er vèr nýlega súngum[1], og lèt oss þar með líka sem sjá inn í sína guðelsk-

---

[1]) Á undan húskveðjunni var súnginn sálmurinn 336 í Sálmabókinni.

andi, sann-auðmjúku sál, eins viljum vèr líka nú, áður vèr flytjum hèðan hans jarðnesku leifar, láta hann sjálfan tala til vor, heyra líka sem af hans eigin munni, hvað hann hefir að segja oss til huggunar, hvernig hann vill, vèr tökum því, sem hèr er skeð, tökum hverju, sem mætir, og í því skyni sýngja þenna sálm hans:

Guð, sem allri gæfu ræður minni[1].

Ó, svo far þá í friði elskaði maki, elskaði faðir, elskaði vinur, elskaði lærifaðir. Þar er einginn á því heimili, hvers sómi og stoð þú varst, sem ekki blessi þína minníngu; einginn af öllum þeim, sem hèr eru viðstaddir, af öllum þeim, sem þig rètt þekktu, sem ekki með hryggum huga hrópi á eptir þèr sína síðustu kveðju. Far vel í Jesú nafni. Amen.

---

[1]) Nr. 344 í Sálmabókinni.

II.

Líkræða,

flutt í kirkjunni af
dómkirkjupresti, prófasti herra **Á. Johnsen.**

Eg þarf ekki að segja yður, háttvirtu tilheyrendur, þèr vitið það sjálfir, og játið efalaust, að hèr er hniginn til moldar einhver hinn bezti og merkasti sonur þessa lands; að það er dauðsfall einhvers hins mesta vísindamanns, sem í þetta skipti hefir kallað oss hèr saman í guðs húsi; og eg þykist viss um, að einginn, sem hann rètt þekkti, og sem af heilum hug elskar þetta land og þess sóma, hafi svo heyrt lát hans, að sú ósk ekki hafi hreift sèr í brjósti hans: „Drottinn, gef oss marga honum líka", að hugur hans hafi ekki fyllzt tregablöndnum söknuði. — Ekki hnè hann að vísu til jarðar að vordögum hans lífs, heldur að áliðnu sumri þess; ekki eptirlèt hann ekkju og börn í eymd og örbyrgð, án þess, svo framt honum var unnt, að hafa syrgt fyrir þeirra framtíð; ekki var honum hèðan burt kippt, áður honum gæfist tími og færi á, að sýna, hver hann var, að láta eptir sig liggja menjar dyggðugs og uppbyggilegs lífs. En þó sumri

hans lífs væri farið heldur út að halla, voru sálarkraptar hans samt óveiktir, sem að vordegi þess. Þó hann ekki eptir skildi ekkju og börn í eymd og örbyrgð, þá hefir hún samt misst þann, sem var hennar yndi og stoð, börnin ástríkasta föður, heimilið sína heiðurskórónu. Hann hafði að vísu aflokið miklu í heiminum, leingi verið sómi þess lands, hvers sonur hann var; en það sýndist, sem hann hefði getað verið það mörg ár enn, ef það hefði verið vilji hins alvísa. Já, það sýndist hart nær, sem hann má ske nú mundi verða það hvað mest; því einmitt nú var hann kominn í þá stöðu, sem hann bezt sýndist kjörinn fyrir, að lifa vísindunum, að starfa í þeirra þjónustu, án þess að hindrast þar frá af nokkurri jarðneskri sýslan. Og hver veit, hverju hann mundi hafa afrekað með hans gáfum, hans lærdómi, hans iðjusemi, ef leingra lífs hefði verið auðið, hve mikið vísindin hafa misst við hans fráfall? En lífsstundirnar voru á enda, og dauðans eingill kom, og sókti það, sem skaparans var, og líkaminn andvana liggur hèr, búinn til moldar.

Og með hverju viljum vèr nú heiðra útför þessa mikla manns? vèr fáum með eingu betur gjört það, en með því að skoða hans líf, að virða fyrir oss hans dæmi; því hvorttveggja var næsta eptirtektavert, fagurt og heiðarlegt, og þess verðugt, að því sè á lopt haldið. Já, lukkuleg sú þjóð, heppið það land, sem á marga honum líka.

Vor framliðni, *doctor* **Sveinbjörn** sálugi

Egilsson, var fæddur í þenna heim að Innri-Njarðvík þann 6. marzm. 1791. Foreldrar hans voru merkisbóndinn Egill Sveinbjörnsson og Guðrún Oddsdóttir, sem þar bjuggu. Árið 1801 komu þau þessum syni sínum fyrir hjá konferenzráði Magnúsi sáluga Stephensen, sem tók að sèr að sjá fyrir menntun hans, eins og svo margra annara, hvar á meðal ekki fárra helztu manna sona á landi hèr, með hverjum vor framliðni þannig uppólst, og batt þann kunníngskap og vináttu við, sem ávallt síðan við hèlzt, allt til dauðadags. Hafði hann þar fleiri kennara, og þar á meðal seinast þann, sem lángt er hafinn yfir mitt hrós, stiptprófast Árna Helgason, frá hverjum hann með heiðri útskrifaðist 1810, og hvar eg ætla að hann fyrst hafi lært að þekkja og komizt í kunníngskap við hinn mikla málfræðíng, háskólakennara sáluga Rask, sem má ske með fram gaf tilefni til þess, hverja stefnu vísinda-iðkun hans einkanlega tók, og að það ávallt var hans kærasta iðja, að fást við norræn fornfræði. Eptir að vor framliðni var útskrifaður, var hann fyrst nokkur ár um kyrrt á landi hèr, þar til hann sumarið 1814 sigldi til Kaupmannahafnar háskóla, hvar hann um veturinn eptir nýár — því ferðin niður gekk svo seint — tók hið fyrsta lærdómspróf með miklum heiðri, aðaleinkunnin var *dável,* og svo árið eptir hið annað próf, sem gekk svo vel, að aðaleinkunnin var *afbragðs-vel,* og hann sæmdur opinberu hrósi. Tók hann þá strax fyrir sig guðfræði,

og það með þvílíku kappi, að hann í byrjun ársins 1819 tók embættispróf með bezta vitnisburði. Hefi eg heyrt til þess tekið af þá verandi kennurum háskólans, hve fallegt mál hafi verið á hans skriflegu annsvörum, hve vel geingið frá þeim, og það svo mjög, að fáir hafi gjört það eins vel. Þetta sama ár, sem vor framliðni lauk sèr af við háskólann, var hann strax um vorið settur undirkennari við skólann á Bessastöðum; gegndi hann því starfi, á meðan skólinn var þar. En þegar afráðið var, að hann skyldi flytjast þaðan og híngað til Reykjavíkur, var hann feinginn til að takast á hendur umsjón hans, sem Rektor, þar eð sá, sem í 35 ár hafði haft það starf á hendi, beiddist lausnar frá því, og girntist hvíld eptir svo lángt dagsverk. Sigldi vor framliðni þá á opinberan kostnað um haustið 1845 í því skyni til Kaupmannahafnar, hvar hann var um veturinn, en kom aptur um vorið, og tók við þessu starfi; hafði hann það á hendi, þar til hann veturinn 1851 beiddist lausnar frá því, sem honum allra-náðugast var veitt fyrir liðugu ári síðan. Hver að voru tildrög hèr til, vil eg helzt leiða hjá mèr á að minnast, enda er það líka svo alkunnugt og nýskeð, að því væri of aukið, auk þess að því og öllu þar að lútandi er svo varið, að því væri bezt sem fyrst gleymt.

Vor framliðni var eingiptur; giptist hann 20. d. júním. 1822 júngfrú Helgu Gröndal, sem nú sártsaknandi syrgir hans mikla missi. Hjónaband hans

blessaði guð 12 afkvæmum, hvar af 9 lifa, 3 synir og 6 dætur, sem öll eru ógipt, að tveimur stúlkum undanteknum.

Hvað heilsufar vors framliðna snertir, þá var það allt af gott, þó hann eptir útlitinu að dæma ekki sýndist sterkbyggður, og hann var eingri vanheilsu bundinn; þess vegna kom það öllum svo óvart, þegar hann 14 dögum fyrir sitt andlát allt í einu lagðist í rúmið, eptir að hann kvöldið áður hafði geingið til rekkju alveg heill og hraustur. Þó lítið á bæri, hafði hann að vísu laungu áður kennt þessa sjúkleika, sem þá lagði hann í rúmið, en æstist nú svo mjög við ofkælíng, að hann þann 17. þessa mánaðar um hádegisbil varð hans dauðamein. Var þjáníngin samt aldrei sèrlega mikil, eða að minnsta kosti ekki nema með köflum saman, enda bar hann hana líka með honum vanalegri stillíngu og þolgæði, án minnsta kveins og kvartana, sá dauða sinn fyrir laungu áður, og beið hans rólegur; því þó lífið væri ei leingra, en þetta, var hann samt má ske saddur lífdaga, og samvizka hans sagði honum líka, að hann ekki með ásettu ráði hefði viljað gjöra nokkrum mein. Máli og rænu hèlt hann til hins síðasta, svo hann gat gjört þær ráðstafanir, sem hann vildi, kvadt vini sína og sent hinum sína síðustu kveðju.

Hvað gáfur vors framliðna snerti, þá vita allir, vissi hann ei sjálfur, að þær voru sèrlega góðar og farsælar: skarpleiki, lipurleiki, smekkur, fegurðar-

tilfinníng, allt hvað eptir öðru, og þess vegna einhver afbragðs-snilld á öllu, sem frá hans hendi kom, allt auðþekkt, sem hann hafði fjallað um. — Fróðleiksvinur og lærdómsmaður var hann hinn mesti, og það munu fáar vísindagreinir hafa verið, á hverjar hann ekki bæri gott skynbragð. Þó voru það einkum norræn fornfræði, sem ávallt voru hans mesta eptirlæti, enda mun líka óhætt að fullyrða, að hann hvorki fyrr nè síðar hafi átt þar í sinn jafníngja, og að vart nokkur hafi ritað eins hreint og fallegt íslenzkt mál og hann, eða eins alveg haft það í hendi sèr, og yfir höfuð verið eins orðhagur. Skáld var hann eitthvert hið liprasta, og eflaust hið bezta nú lifandi skáld hèr á landi; er margt þess konar til eptir hann, bæði á latínu og íslenzku, og nú seinast útleggíng Hómers kvæða í ljóðum, sem hann því miður ekki entist til að ljúka við, en sem að þeirra dómi, sem þetta hafa sèð, mun vera það meistaraverk, sem einginn mun treystast til eða vera fær um að fullenda. Margt er til prentað eptir hann; að nafngreina það hèr, yrði of lángt, en allt er það auðkennt einhverri sèrlegri snilld og vandvirkni, og þó mun margt enn nú óprentað; því hann var ekki sá, er þæktist af því, sem hann vissi, eða vildi láta mikið bera á því; nei, einginn gat verið lítillátari en hann, og lausari við alla fordyld, einginn hæverskari í sínum dómi um sjálfan sig, og vægari í sínum dómi um aðra; hann þurfti þess ei með að rýra aðra, til að hefja sig.

Í hvílíkum metum hann var fyrir lærdóm, bæði fjær og nær, kom meðal annars í ljós í því, að honum alveg óvitandi árið 1843 af háskólanum í *Breslau* var veitt nafnbót lærifödur í guðfræði. Árið eptir var hann kosinn heiðursfèlagi hins íslenzka bókmenntafèlags, eins og hann líka strax við stofnun hins norræna fornfræðafèlags var kjörinn orðulimur þess. Mun óhætt að fullyrða, að hann hafi verið einn af þeim, sem lagði grundvöll þess, eins og hann líka allt til dauðadags var þess öflugasta stoð, vann fyrir það, með ritum sínum studdi og efldi þess heiður.

Hann var allt af, eins og hann sást, tilgerðar- og hispurs-laus, hægur og hógvær, sí-glaður og góður, smá-spaugsamur, án þess að meiða nokkurn. Einginn gat verið orðvarari, en hann, og einhver skemmtilegasti maður í fárra vina fèlagi, guðrækinn og guðhræddur, iðjumaður til dauðadags hinn mesti; skipti hann tímanum milli heimilis síns, vina sinna og um fram allt sinna vísindalegu starfa, sem voru hans matur og drykkur. Hvort heimurinn lèt honum vel eða illa, var hann ávallt hinn sami, geðið ávallt spakt, jafnlyndið og stillíngin óhögguð. Einginn gat verið friðsamari en hann, og minna fyrir að leita á aðra, og að komast í stríð. En legðist hann til mótstöðu, var hann þèttur fyrir. Hann var fáskiptinn um hagi annara, og var í því, eins og svo mörgu öðru, mjög ólíkur mörgum á vorum dögum, sem vegna afskiptasemi um annara efni gleyma því, sem sjálfum á herðum liggur. Í

nýbreytni þessara tíma tók hann lítinn þátt; honum leizt ekki á hana, eins og hann yfir höfuð vildi sem minnst bendla sig við heiminn. Hann vissi, að þeir, sem það gjöra, verða opt að gánga í berhögg við hann, en það var ekki eptir hans geði. Hann var of blíður og gæfur til þess, að honum gæti verið það lagið, að beita þeim strángleik, þeirri röggsemi, sem þar til útheimtist, of niðursokkinn í sín vísindalegu störf til þess, að hann gæti viljað eiga miklu við annað að skipta. Hve ástúðlegur maki hann var, hve blíður faðir, hve elskulegur kennari, hve tryggur vinur, þess mun leingi með söknuði minnzt verða.

Slíkur maður er þá hèr úr garði geinginn, og eg vona, að eingum, sem hann rètt þekkti, þyki nokkuð ofhermt af því, sem hèr hefir verið sagt. Oflof átti líka sízt við um hann, sem svo var frásneiddur öllu sjálfshrósi, öllum sjálfsþótta. Og er það þá ekki satt, sem eg í öndverðu sagði, að líf hans hafi verið eptirtektavert, fagurt og heiðarlegt, og þess verðugt, að því sè á lopt haldið? Eða virðist yður ei, að hèr sè það skarð orðið, sem örðugt sè að fylla; það rúm autt, sem fáir sèu færir að setjast í? Ó, von er þá, þó harmur sè á því heimili, hvaðan hann nýlega var úthafinn, þó ekkja hans niðurbeygð fylgi líki hans, þó börn hans með grátnum huga mæni eptir honum, þó vinir hans og kunníngjar sárt harmi hans missi, þó sèrhver, sem ann þessu landi, sem elskar sanna menntun, tregi

fráfall hans, sem var þess sómi, vísindanna útvalið verkfæri.

En er það þá ekkert annað, en sorgarvein, en harmatölur, sem hèr skulu heyrast, eintóm tár, sem hèr skulu renna, sviði saknaðarins einn búa í brjósti oss? Eða, hvar erum vèr þá staddir? Vèr stöndum að vísu í kríng um lík andaðs ástvinar, er dauðinn sleit hart nær hastarlega úr höndum oss; en vèr stöndum líka í kristnu musteri, í guðs húsi, þar sem trúarinnar og vonarinnar raust hljómar, þar sem hið helga orð er boðað, um hvert það heitir, að það veiti bót allra meina. Ó, svo látum oss opna hið hrygga hjartað fyrir þeirri huggun, sem sjálfur himininn lætur í tè; látum oss þakka guði, sem lætur sorg og huggun ávallt haldast í hendur, sem aldrei leggur svo byrði á herðar, að hann ekki líka veiti styrk að bera hana. Og svo látum oss þá vel hugfesta oss þá huggun, sem hèr frambýðst oss, og vor fyrsta huggun er þá þetta: þitt stríð, sæli framliðni, er nú úti, öll mæða þessa lífs á enda; þín leið hèr á jörðu var ekki ávallt blómum stráð, mörg sorg lagðist þúngt á þitt hjarta; þú barst þinn kross með miklu þolgæði, með sjaldgæfri stillíngu; aldrei heyrðist nokkurt óþolinmæðis-yrði af vörum þèr; hvað sem mætti, geymdir þú hjarta þitt rósamt, og guði treystandi. En lof sè guði, nú er því öllu lokið, þitt stríð á enda, þú feingið hvíld; því grafarinnar ró fær eingin jarðnesk mæða, ekkert stundlegt böl framar raskað. Eingill með

brugðnu sverði gætir bústaða hinna framliðnu; inn fyrir þeirra takmark fær ekkert andstreymi brotizt. Já, frið hefir þú nú feingið, sæli framliðni, ekki einúngis grafarinnar frið, heldur líka himinsins. Dauðinn er ekkert, hann er einúngis eitt augnablik, einúngis flutníngur frá hinu ófullkomna til hins fullkomna; dauðinn er uppsvelgdur í sigur; það hefir þú nú sjálfur reynt; þín þrautgóða sál hefir nú hrist af sèr sín jarðnesku fjötur, og laus og liðug flögrar hún nú nær hásæti hins eilífa. Það sem vèr dupti klæddir einúngis leiðum í getgátu og trúum, það er nú bert og nakið fyrir þèr, það sem vèr nú grillum til, líka sem í ljósaskiptum, það sèr þú nú augliti til auglitis. Þú ert nú kominn þángað, hvar brunnur vizkunnar er, ert seztur við þá iðju í hinni himnesku Jerúsalem, sem aldrei lýir. Og svo er það þá að eins hið jarðneska, sem er hnigið í dauðans djúp, og sem vèr nú viljum skila jörðunni aptur, þinn æðri partur lifir enn, og er kominn til andanna rèttu heimkynna, til bústaða hinna sælu himinbúa. Ó, hver veit, nema þinn sæli andi má ske á þessari stundu með hluttekníng dvelji hjá þeim, sem hèr harma þinn missi. Hjarta vort elskar þessa hugsun. Og er það þá ekki, sem vèr heyrum þig frá sælunnar bústöðum hugga þína ástvini, eins og vèr heyrum þig hrópa til þeirra: „Grátið ekki yfir mèr, gætið hófs í yðar harmi; mèr líður vel, mig snertir ekkert jarðneskt böl. Að sýnilegum návistum er eg að vísu frá ykkur farinn, en guð mun vera með

ykkur. Þið hafið að vísu misst ykkar jarðneska föður og forsorgara, en hann lifir samt, sem er skjól ekknanna og faðir hinna föðurlausu; hann mun vera með ykkur. Varpið allri ykkar áhyggju upp á hann, honum er annt um ykkur, hann mun ekki sleppa hendi af ykkur, ekki yfirgefa; þið getið því hughraust sagt: Drottinn er vor hjálpari, vèr viljum ekki kvíða".

Ó, látum oss því hugstyrkva flytja það, sem af jörðu er tekið, aptur í jarðarinnar skaut; þökkum guði fyrir vors vinar fagra, uppbyggilega líf, fyrir allt það gagn, er hann vann heiminum, fyrir alla þá gleði, er guð veitti honum, fyrir alla þá mæðu, með hverri hann batt hjarta hans enn fastara við sig. Þökkum guði fyrir það, að hann tók hann hèðan í tæka tíð, enn þótt of snemma fyrir oss. Þökkum guði fyrir þann blíða, fagra dauða, með hverjum hann gaf honum að enda sitt líf. Veit oss nú líka, ó faðir, sem honum erum sviptir, og sem með honum höfum misst þann, sem var vorum sambúðum til svo mikillar prýði, veit oss nægð þinnar náðar, svo að vèr líka fáum lifað þèr til dýrðar, oss og meðbræðrum til gagns, og gef landi voru sem flesta honum líka. Send þinn anda, sem líka heitir huggunarinnar andi, hans syrgjandi ekkjufrú, hans föðurlausu börnum, hans harmþrúngnu vinum og hans þjónum, svo að vèr allir megum halda oss til þín í trú og kærleika, og ávallt verðum fastari í þeirri sannfæríng, að allt hljóti að þèna þeim til

góðs, sem þig elska. Já, guð drottinn blessi *þig,* sæli framliðni, og varðveiti *oss,* sem enn þá teljumst í tölu hinna lifendu; drottinn láti sína ásjónu lýsa yfir þig á landi sælunnar, og sè oss náðugur, sem enn þá dveljum hèr í dauðlegleikans landi; drottinn upplypti sínu augliti yfir þig og oss, hann gefi þèr frið útvaldra, og oss frið trúaðra. Amen.

III.

Líkræða,

flutt í kirkjunni af
prófessor og doctor theol. herra **P. Pjeturssyni,**
ridd. af dannebr.

Sem einn af lærisveinum hins framliðna er eg geinginn híngað, til að mæla fáein orð að skilnaði yfir moldum hans, með fram eptir tilmælum nokkurra annara hèr verandi lærisveina hans, og átti eg því bágra með, að skorast undan þessu, sem mig sjálfan lángaði til, að geta látið þá hjartanlegu virðíngu í ljósi, sem eg ávallt hefi borið fyrir hinum framliðna, frá því eg var svo heppinn, að eiga hann fyrir kenniföður; jafnvel þó eg að hinu leytinu undir eins finni til þess, að eg var lítt fær um, að mæla eptir slíkan mann, og eg nú finni til þess, að eg get eingu bætt við það, sem af hálfu kristilegrar kirkju er búið að tala um hans frábæru mannkosti. En það er ekki heldur ætlazt til annars af mèr, en að eg beri einfaldlega fram skilnaðarkveðju viðstaddra lærisveina, sem elskuðu hann og virtu.

Einginn okkar held eg hafi búizt við, að honum yrði kippt svo bráðlega burt frá okkur. Hann var

nú kominn til hvíldar og næðis eptir lánga og dyggva embættisþjónustu, og við bjuggumst allir við, að hann mundi enn eiga eptir nokkra stund ólifaða, og óskuðum fósturjörðu okkar til heilla með, að hann henni til vegs og sóma gæti nú hèr eptir eingaungu gefið sig við þeim vísindalegu störfum, sem honum lètu svo forkunnar-vel. En drottni þókknaðist að hafa það öðruvísi, hans vegir eru órannsakanlegir; hann tók þann framliðna heim til sín, þegar speki hans þókti hentugast, og hversu mikill sem missir og söknuður okkar er, þá eigum við þó, ef við erum kristilega sinnaðir, að geta sagt af hjarta: drottinn gaf, drottinn burt tók, sè nafnið drottins vegsamað; því þessi orð lýsa kristilegu þakklæti og kristilegum söknuði. Kristilegu þakklæti, að því leyti sem kristinn maður þakkar guði fyrir allt gott, sem verður á vegi hans í lífinu, og kristilegum söknuði, að því leyti sem kristinn maður tregar að sönnu missi hinnar góðu gjafar, en lætur þó söknuð sinn stjórnast af undirgefni undir guðs vilja. Við þetta sorglega og hátíðlega tækifæri sèu því þessi orð okkur hugföst: drottinn gaf, drottinn burt tók, sè nafnið drottins vegsamað.

Drottinn gaf okkur þenna framliðna bróður; hann var sannarleg guðs-gjöf, og gjöfin var *mikil*. Það er eðlilegt, þó við, meðan við sem únglíngar nutum tilsagnar hins framliðna, tækjum helzt eptir því, hvað ágætur kennari hann var, þó við þá helzt

tækjum eptir hans frábæra lipurleik í að kenna, sem, samfara hans blíða og ástúðlega viðmóti, gjörði okkur svo lètt fyrir að nema; það er eðlilegt, þó við á þeim aldri einkanlega virtum og elskuðum hann, sem afbragðs-gáfaðan, lipran og alúðarfullan kennara. Um annað gátum við þá ekki eiginlega dæmt; og þetta hefði líka verið nóg þakklætisefni við drottinn, því það er sönn velgjörð guðs, þegar hann lætur æskumanninn fá slíkan kennara. En virðíng okkar fyrir hinum framliðna hefir allt af aukizt meir og meir, eptir því sem við sjálfir vitkuðumst betur, eptir því sem sjóndeildarhríngur sjálfra okkar stækkaði, og við lærðum að skoða líf hans frá fleiri hliðum, og sáum, hve mikið honum var gefið á svo margan hátt, og hve mikið okkur var gefið í honum, og *nú* getum við vissulega allir af fullri sannfæríngu hjartans sagt, að hann var sannarleg guðs-gjöf; *nú* finnum við vissulega allir til þess, að við höfum orsök til að þakka guði, ekki einúngis fyrir það, að hann lèt okkur hlotnast, að hafa hann fyrir kenniföður, heldur og einnig fyrir hitt, að hann lèt hann fæðast og lifa sem Íslendíng. Sèrhver þjóð, þó hún sè fremri og fjölmennari, en við Íslendíngar, má þakka góðum guði fyrir slíka gjöf, þegar hann lætur sitt guðlega gáfnaljós skína svo skært hjá einhverjum manni, að það getur stráð geislum sínum á menntalíf þjóðarinnar og borið ávöxtu fyrir alda og óborna. Þess háttar menn eru sjaldgæf guðs-gjöf hjá öllum þjóðum; en því

sjaldgæfari og stærri sem gjöfin er, því fremur má hún vekja hverja þjóð til þakklætis við drottinn, og það er einginn efi á því, að hinn framliðna má telja með slíkum mönnum. Guð hafði gefið honum svo óvenjulega mikið; gáfurnar voru frábærar, skarpleikinn mikill, fegurðar-tilfinnanin sèrlega næm, ímyndunaraflið fjörugt og hugsanirnar háfleygar; fáum er hvert um sig gefið í eins ríkulegum mæli, og honum, og fæstum að hafa það allt eins fagurlega sameinað og hann; hjá honum bar ekkert annað ofurliða, heldur var það allt í innilegri og lifandi samhljóðan, og það er þessi samhljóðan, sem gjörir gáfurnar svo fagrar; það er hún, sem gjörði hinn framliðna að svo frábærum snillíngi, og hvað eina að snilldarverki, sem frá hans hendi kom, hvort heldur það var í bundinni eða óbundinni ræðu. Það leiddi mig of lángt, ef eg færi að leiða rök til þessa af ritum hans, og hvað þarf að leiða rök að því, sem er lifandi sannfæríng vor allra, og allra, sem til hans þekktu, og sem verður að lifandi sannfæríngu hvers eins, sem tekur sèr rit hans í hönd, og ber nokkurt skynbragð á gáfna-snilld? Honum var mikið gefið, en hann varði því líka trúlega; hann vissi, að af þeim, sem mikið er gefið, verður mikils krafizt; þess vegna vann hann, meðan dagur vannst til. Eins og gáfurnar voru afbragð, eins var þolið og iðjusemin óþreytandi, og því var ekki furða, þó hann væri vísindamaður, og þó hann afkastaði svo miklu; en það er næsta fágætt, að aðrir

eins gáfumenn sèu jafnmiklir iðjumenn, og hann var. Vegna sinnar einstaklegu iðjusemi fèkk hann líka tíma til að vanda allt sem hann gjörði, og hann vandaði það allt, því hans næma fegurðartilfinnan leyfði honum ekki að kasta höndunum til neins, eða skilja eptir misfellur eða ójöfnur á nokkrum hlut. En í því lýsti sèr hans frábæra gáfnaljós, að hve mikið sem hann vandaði sig, þá misstist hvorki fjör nè lipurleiki. Þetta kom til af því, að hann hafði fullkomið vald yfir hugsunum sínum, og það gat hann haft, af því hann hafði fullkomið vald yfir málinu, og gat valið hverri hugsun þann snotrasta og heppilegasta búníng. Hafi nokkur maður gjörþekkt eðli íslenzka málsins í þess innstu og dýpstu rótum, þá var það hinn framliðni, og hann ekki einúngis *gjörþekkti* það, heldur var hann því svo *innlífaður*, að það var eins og hann lifði í málinu, og eins og uppspretta málsins lifði í honum, og í ritum hans runnu lifandi straumar hins hreina og fagra máls út um landið, og út um önnur lönd, og gjörðu hann nafnfrægan hèr og annarstaðar, og þó leitaði hann ekki sjálfum sèr frægðar, heldur aflaði málið honum frægðar, af því hann víðfrægði það, og því mun minníngu hans verða haldið uppi af máli okkar, meðan það lifir. Við höfum því tilefni til að þakka guði fyrir þessa miklu gjöf.

Gjöfin var bæði mikil og *góð;* því hinn framliðni var ekki einúngis mikill maður, heldur og góð-

ur maður; góðmennskan auðkennir alla hans æfi; hún lýsti sèr jafnan í hans blíða og ástúðlega viðmóti, í hans gáfuðu og gamansömu viðræðum og í öllu hans dagfari; elskurík umgeingni hans við konu og börn, við vini og vandamenn, og ljúfmennska hans við alla er alkunn; stillíng hans og hugarrósemi var fram í dauðann sjálfri sèr lík; hún var sprottin af kristilegri rót, af óbifanlegu trausti á guðs föðurlegu gæzku, og öll hans breytni lýsir því, að það er kveðið af hjarta, sem stendur í einum sálmi hans:

Ó, hvað veikan það hressir huga,
að hefja klökkva sál til þín;
ekkert mótlæti mig kann buga,
meðan eg veit þú gætir mín;
allt skapað birtir almátt þinn,
alstaðar eg þinn kærleik finn.

Þessi orð sýna okkur, hvaðan hann leitaði sèr sálarstyrks í lífinu, og hvers vegna hann gat tekið dauðanum með þeirri hugarrósemi og undirgefni undir guðs vilja, sem hann gjörði. Líf hans var eins og ljós; það logaði skært og fagurlega, en þó jafnt og stöðugt; af gáfum hans og hjartans blíðu lagði birtu nær og fjær, þángað til hann slokknaði út af, eins og ljós; af því hann var sáttur við lífið, átti hann svo hægt með að sætta sig við dauðann. Nú er ljósið slokknað, nú er hann horfinn oss að sýnilegum návistum, og vor himneski faðir hefir tekið þessa miklu og góðu gjöf til sín aptur. Himnafaðirinn

mun virða okkur til vorkunar, þó söknuður okkar sè mikill, þó eptirsjón okkar sè mikil, því vèr höfum eptir miklu að sjá. Æ, eg vil ekki tala um harm ekkjunnar og barnanna, sem hafa misst blíðasta mann og bezta föður; það væri til að ýfa hjartasár þeirra enn meir, að fara þar um fleiri orðum; eg vil heldur ekki minnast á söknuð vina hans og vandamanna, sem trega tryggvan og ástúðlegan vin, og trega hann því meir, sem þeir betur finna til þess, að það er sjaldgæft á hinum efri árum æfinnar, að nýir vinir geti bætt missi trúrra og einlægra fornvina. En eg tala einkanlega um okkur lærisveina hins framliðna; og þegar eg tala um lærisveina hans, þá get eg talað um alla Íslendínga; því leingi munum við Íslendíngar geta lært af honum, og numið margan fróðleik af ritum hans. Við höfum eptir miklu að sjá, og okkur finnst það nú, eins og missirinn sè óbætanlegur, af því við höfum svo fáa vísindamenn og aungvan til að skipa í skarðið, þar sem hann stóð svo framarlega í flokki okkar, og í mörgu tilliti vissulega fremstur, og það sem eykur á söknuð vorn, er sèr í lagi það, að við eins og sjáum í anda, hve miklu hann enn hefði getað afkastað fósturjörðu okkar til frægðar og heilla, hefði honum unnizt aldur til. En það var drottinn, sem tók hann burtu, og því megum við ekki mögla, heldur ber oss í auðmýkt að beygja oss undir hans vísdómsfulla vilja, og treysta því, að hann einn

veit, hvað bezt hagar, og að hann kallar sín börn burt á hæfilegasta tíma.

Með þessari huggun í hjörtum okkar kveðjum við þá moldir þínar, framliðni kennifaðir. Þitt dæmi skal hvetja okkur, til að lifa kristilega, og leitast við að gagna fósturjörðu okkar, hver í sínum verkahríng. Minníng þín lifir í blessun; hún mun æ lifa heiðruð og elskuð í hjörtum okkar, í hjörtum ástvina þinna, í hjörtum allra góðra Íslendínga; og með ritum þínum hefir þú reist þèr þann minnisvarða, sem tíminn mun eiga bágt með að eyða; sjálfur lifir þú sæll hjá guði; honum sè þökk fyrir þína liðnu æfi; hann gaf þig, hann tók þig burt; hans nafn sè vegsamað. Amen.

IV.

Grafskriptir.

1. Grafskript[1].

†

Hèr liggur
duptið jarðneska, sem dáið gat,
hjúpur ódauðlegs anda
Sveinbjarnar Egilssonar Drs.
Hann fæddist 6. marz 1791;
giptist 20. júní 1822
jómfr. Helgu Benedictsdóttur fædd. Gröndal,
varð kennari við Íslands lærða skóla
27. marz 1819,
lærifaðir í guðfræði 27. nóvember 1843,
skólameistari í Reykjavíkur lærða skóla
27. apríl 1846;
flutti alfari til andanna föður, hvar
hans arfahluti og hugur var,
17. ágúst 1852.
Eptir þreyir ekkja hans og 9 börn,
3 biðu föður síns í blíð-
heimum.

[1]) Prentuð áður á lausu blaði og í „Ný Tíð.“ 1852, 78. bls.

Hans lærdómur, gáfnasnilld, og smekkvísi,
hæversk glaðværð og hjartagæzka,
hans tállausa tryggð, tilgjörðarlaust
lítillæti og ljúfmennska
áunnu honum
frægð og heiður utanlands og innan,
ást og kærleika og sáran söknuð
vandamanna og vina.
Þegar allt það hversdagslega er fyrir laungu
gleymt, mun hans um aldur getið
verða meðal Íslands helztu
merkismanna;
því
„Sá vísi eptirskilur meira nafn en þúsund
aðrir, og þó hann gángi til hvíldar,
eykur hann það“.
Sírak, 39., v. 15.

Svo minntist vinar síns

Þ. Svb.

---

2. Grafskript.

†

Conduntur cineres tumulo,
lux ignea coelo
Sveinbjörnis Egilssonii,
qui natus est d. 6. Martii a. d. 1791, collega fuit scholae Bessastadensis ab a. 1819 usque ad a. 1846, rector scholae Reykjavicanae ab a. 1846 usqve ad a. 1851, creatus Doctor Theologiae Universitatis Vratislaviensis a. d. 1843, ab a. d. 1825 Societatis Regiae Antiquariorum Septemtrionalium socius.
Uxorem duxit a. 1822:
Helgam Benedicti Gröndal,
quacum liberos duodecim produxit.

Vir egregiis dotibus animi praeditus, ingenio acutissimo, poeta lepidissimus et dulcissimus, Graecae et Latinae linguae cultor sagacissimus; linguarum borealium antiquarum omnium sui temporis investigatorum versatissimus et longe acutissimus interpres, omnem splendorem pulchritudinis et decoris amans.

Habuit amorem principium et regulam totius vitae, vita autem eum docuit, perversos animos amore non esse mulcendos.

Ille vixit, amicus Musarum et Apollinis ocellus, dei supremi nomen metuens et amans, gloriam patriae sollicita assiduitate augens, etsi res publicas non tractaret, donec die septimo decimo mensis Augusti

anno domini 1852 animam tranquillo somno leniter exspiravit, sanctum lumen, divina sapientia coelestique amore splendens, sicuti animus eius non fuit nisi sancta tranquillitas pacis et amoris.

Omnes docti et iusti eum, e mediis operibus, non solum subtilibus et doctis, sed etiam sublimibus et poëticis, subita morte ereptum lugent; ille enim non solum Islandiae, verum etiam omni cohorti alumnorum Musarum cuiuscunque gentis subtilis et elegans nuntius fuit sapientiae et doctorum studiorum.

Desine iam cantum grata Philomela sub umbra,
  Calliope lacrymans, funere tacta, dolet.
Moestaque cur volitas, tenuis fringilla, per auras?
  Desine, et ad bustum iam tibi quaere locum.
Conditur hoc tumulo mortalis corporis umbra;
  Gloria morte carens regna beata tenet.
Audiet in coelis divini carmina Homeri,
  Et datum viva voce Nasonis opus.
Elysiumque colens, nunc accipe laetus amicum
  Doctum, dulciloquum, docte Catulle, tuum.
Ars quoque et ingenium vivunt, et mentis acumen:
  Haec violare licet non, fera Parca, tibi.

Μακάροι οἱ πρᾳεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.
Μακάροι οἱ εἰρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

Matth.

B. Gröndal.

(Latínan snúin á íslenzku)[1].

†

Dylur mold dauðlegar leifar, en á himni lifir ljósfögur sál

Sveinbjarnar Egilssonar,

sem fæddist 6. marz 1791, var kennari við Bessastaðaskóla frá 1819 til 1846, rektor Reykjavíkurskóla frá 1846 til 1851, varð Doctor í guðfræði við Bresláarháskóla 1843, og frá 1825 meðlimur hins konúnglega norræna fornfræðafèlags. Giptist 1822 Helgu B. Gröndal, og eignaðist með henni tólf börn.

Hann var gæddur frábæru atgjörvi andans, skarpvitur og djúpsær, lipurt og ágætt skáld; hann var hinn skarpasti í griskri og latínskri málvísi, og djúpsæjastur allra þeirra, sem á hans öld stunduðu og þýddu forntúngu norðurlanda. Hann unni allri fegurð, og elskaði allt það, sem var heiðarlegt og gott. Elskan var grundvöllur og leiðarstjarna lífs hans, en lífið kenndi honum það, að elskan er ekki ætíð einhlít í öllum atvikum mannlegrar æfi.

Hann var ástvinur menntagyðjanna, og eptirlæti þess guðdóms, sem af er runnin skáldleg fegurð og inndælir hljómar; hann óttaðist og elskaði guð, og jók frægð fósturjarðar sinnar með óþreytanlegri iðju,

[1]) Prentuð áður í 4. ári Þjóðólfs 1852, 361. bls.

þángað til hann, hinn 17. dag ágústmánaðar 1852, leið aptur til drottins, sem hann var áður hjá, eins og heilagt ljós, skínandi af himneskri vizku og elskuríkum anda, eins og líf hans og andi ætíð var heilög kyrrð friðar og elsku.

Allir menntaðir og rèttsýnir menn munu harma þann, sem skjótur dauði svipti burtu frá mörgum verkum, ekki einúngis fullum af lærdómi og djúpsæjum skarpleika, heldur og einnig af háleitri og skáldlegri fegurð; því að hann var ekki einúngis fyrir Ísland eitt, heldur og líka fyrir menntaða menn allra þjóða, djúpsær og lipur í rannsóknum vizkunnar og vísindanna.

Hættu að sýngja, svalan mæra,
er situr um kvöld í dimmum lund.
Þú hlýtur einnig fórn að færa,
er fagurblíð um harmastund
saunggyðjan krýpur kumlum hjá,
kveinandi yfir fölvum ná.

Von er þú grátir, gyðjan fríða,
geinginn er burtu sonur þinn.
Þókknaðist drottni lands og lýða
að leiða þángað ástvin sinn,
þar sem ei haustið þjakar reyr,
þar sem að gleðin aldrei deyr.

Nú hylur grund und björtum blóma
brostið og dáið augna ljós;
verkin hans æ hjá lýðum ljóma,
þó leiðið prýði eingin rós;
vel sè þèr blíða og bjarta sál,
braut þín er ekki leingur hál.

Sælir eru hógværir, því að þeir munu landið hljóta.
Sælir eru þeir, sem friðinn semja, því að þeir munu
guðs börn kallaðir verða.

Matth.

B. Gröndal.

V.

Erfiljóð.

1.

Minníngar-ljóð
eptir
Sveinbjörn Egilsson.

I.

Sit eg á hugar ljósu leiti,
lít eg eyju frosta hvíta;
lít eg sævar leiðir yfir,
lít eg tind með jökul-linda.
Lít eg geim í ljósi og húmi
líða fram að settum tíðum;
leiði eg sjónum líf og dauða,
lífið deyja og burtu svífa.

II.

Stendur kyrr, þótt geysi um grundir
grimmur dauði og veiti nauðir,
girður ís og gliti ljósu
Garðarshólmi ellivarður.
Sveipar himinn silfurhjúpi
svalan tind og jökul-linda;
það eru gljáar gullinblæjur
geislarósa norðurljósa.

III.

Fósturjörð og björgin bezta,
breiðum girð af öldu-leiðum!
setta hefir þig dýrðar drottinn
dyggilega styrktar-tryggur!
Faldinn skrúði frosta köldu
fölnar aldrei blóminn kaldur;
hafinn krapta hitans yfir
hann mun vara, og aldrei farast.

IV.

Móður-mold, sem blæju breiðir
blíð á ná, þótt harmar svíði!
það, sem af þèr fyrrum fæðist,
fer til þín, er lífið dvínar.
Sjálf þú fæðir, sjálf þú leiðir
sjóta fjöld að högum völdum;
aptur tekur, og ljær svo líki
ljúfa grund að hinnsta blundi.

V.

Sit eg á hugar ljósu leiti,
lít eg grund og skógarlundi;
ýfir lauf og inndælt bifast
aldin-skrúð í daggar-úða;
leika geislar litum ríkir,
ljósir boðar aptanroða;
dropar blunda á blómgum linda,
bliki kasta daggar-rastir.

VI.

Þar eru meiðir margir fríðir;
munarblær í limi hrærist;
ljúfum rómi í rökkurs húmi
rennur andi af himins landi.
Aldin hneigjast; laufin lægjast,
sem leggi að eyru til að heyra;
undur-hljóð með furðu-friði
frævis-tjöldin sveipar öldum.

VII.

Líða margar hlyns frá hörgi
hreima-raddir að eyrum kvaddar:
vopna-hljóð og víga-kvæði;
Víngnis hjaldur á búngum skjalda;
hörpu-eymur, hvellur rómur,
hetjum súnginn á Egils túngu,
dunar í fjarska; svásir svanir
svífa und skýjum daggar-hlýjum.

VIII.

Reistar eru við rætur traustar
reginstofna, viðjum ofnar,
gullnar töflur, að grasi fallnar,
grafnar letri og mynda-safni.
Glóir fold af ægis eldi,
undnum ljóma og grænum blóma.
Aldin hneigjast; laufin lægjast,
lángar að sjá hvað gullið tjáir.

IX.

Fagur er reitur frægra að líta,
falinn blóma og gullnum ljóma;
þar eru nöfn, er lýðir nefna,
numin dauða úr geimnum auða.
Faldinn grænum grasa-reinum
girðir hann djúpur ægis hjúpur
meginkaldri marar-öldu,
munaðblárri, unaðgljárri.

X.

Þitt er nafn hjá frægum nöfnum,
nýt er fæddi eyjan hvíta,
ritað á gylltan, gulli smeltan,
glæstan skjöld und meiða tjöldum;
þú, sem mestan heiður og hæstan
hefir af þúngri Snorra túngu;
fræddir mig, og feril greiddir,
faðir minn, með iðju þinni.

XI.

Þeir eru meiðir meginfríðir
mætum runnir af sama brunni;
aldin-blómi af frævum földum
fastrar iðju, vermdur af gyðju.
Frægir sáðu og lýðum lèðu
loga, kveikta regns við boga;
þær hefir sólir eflt og alið
uppheims laga-valdi Saga.

XII.

Heil sèrtú, af æðstum alin
uppheims-sjóla, á foldar bóli,
lítil að sjá, en firnum fáin
falin iðja, er guð vill styðja!
Einnig þú í blóma búi
býrð og felst, en ótal dýrðir
kraptur hulinn sjónum selur;
sæðið leiðir að gildum meiði.

XIII.

Það ertú, sem geisla gljáan
gefur sál, og fegrar málið;
það ertú, sem afli nýju
andann mætan verða lætur.
Það ertú, sem beisku bægir
bölvi, og sárum öfundar tárum;
andi drottins, ofan sendur
ást að vekja, böl að hrekja.

XIV.

Þú, sem niður leiðst að láði,
ljúf og vær, úr djúpi tæru;
vizkurík, en samt þig veika
vel skiljandi, hógvær lilja!
Þú, sem sælu æðstur sjóli
sjálfur bjó með krapti nógum;
stoðin lýða, styrkur þjóða,
stöðvuð ei, hve máttú deyja?

XV.

Hermir skjöldur harmi faldinn,
helltur yfir tára bifi:
„Þèr sè vel, sem hógvær hvílir,
helgum undinn dauða-blundi;
góðan lèztu guð þinn ráða,
gafst ei um hrósið foldar ljósa;
veitir þèr nú skrautið skæra
skapari þinn fyrir ásján sinni“.

XVI.

„Þín munu verkin mörg að marki
moldum lifa þjóðar yfir;
andans ljós, er kveiktirð' endur,
ei mun deyja á Garðarseyju.
Og þótt aumir öfundar-rómi
allir vilji, að helzt það falli,
þeim skal sjálfum snaran bölvuð
snúin að hjaldri; þrífist þeir aldri!“

XVII.

Sit eg á hugar ljósu leiti,
lít eg eyju frosta hvíta.
Lít eg af aldar lágri foldu
logana skæru um himins boga.
Lofaður sèrtú, ljósum yfir,
lýða sjóli á alvalds stóli!
Lofaður sèrtú, hæstur hafinn!
Heiður sè þèr um veröld breiða!

XVIII.

Dýrð sè þèr og skrautið skæra,
skaparinn góði, faðir þjóða;
fyrir þèr ægir alheims logar
eins í smáu, sem í háu.
Styrk þú veittir og andans orku
Ísaþjóð af mætti góðum;
valdir stað, og ríkum ráðum
rèttan allt í tíma settir.

XIX.

Lof þitt hljómar ljósum ofar,
á loga-braut, í himins skautum;
lof þitt dreymir lilja, er sefur
lilju-draumi blám hjá straumi.
Lof þitt bárur lángar hreifa;
lifir það jökul-tindum yfir;
lof þitt hljómar um öld og æfi,
engla súngið hátt af túngum!

XX.

Sælt er jöfur slíkan að hafa;
slíkan drottinn, engu líkan; —
guð er faðir hverra góðra;
geymir þá í betra heimi. —
Heill sèrtú, að himinstóli
hafinn yfir dauðra grafir,
andinn sæll, að himins höllu!
horfinn svárum jarðar tárum!

Benedikt Gröndal.

2.

Sveinbjörn Egilsson.

I.

Sorti, Ísland! sígur á bjarta
sólu vonar þinna sona:
út er hafinn enn til grafar
einhver mesti þeirra og bezti —
Jónas bæði og Bjarni áður
burtu kipptust, lífi sviptir —
og Helja nöpur heimtar döprum
Hómer vorn að skapadómi

II.

Harpan þegir; því er eigi
þetta kyn að mennta vini
skeri alla, að skyldi falla
skáldið blíða í miðjum klíðum.
Hnípið er land; en leystur andi
ljósra heim til sólar-geima
svífur, þar er svinnur skari
Sveinbjörns vonar *Egilssonar*.

III.

Gráttu fold, því fela áttu
fagursmiðinn máls og braga,
snillíng mikinn, snjallan í öllu
og snoturmenni — við atburð þenna;
gráttu björk á grænni mörku,
gráttu rós á blómsveig ljósum;
grátið Braga úr helju hagan,
hann því saung um ykkur laungum.

IV.

En þó að veini stokkar og steinar,
standa norna álög fornu:
traustur fellur eins viður að velli
og veikbyggt fis, eða laufblað visið.
Drottinn jók oss tár, því tók nú
til sín hann strax, fremur en annan.
Hulið ráð, en hulan bráðum
hverfur frá, vèr skynjað fáum.

V.

Burt í friði ljós er liðið,
lærdóms blóm og mennta sómi;
Snorra og Ara er þá farinn
ítur jafni; frónið sýtir.
Verndareingil vèr þar feingum
vorrar túngu fornu og úngu,
því rètta kvistu að rótum misstum
rekja verk hans frægu og merku.

VI.

Meðan Ísa aldnir rísa
úti á hafi tindar úr kafi,
og meðan íslenzkt mál óbrjálað
mælir þjóð á norður slóðum:
hans mun *nafn* í heiðri jafnan
hafið yfir sorta grafar;
hans munu *rit*, meðan höldar vita,
halda upp þjóðar frægð um aldur.

J. Þorleifsson.

3.

Sveinbjörn Egilsson[1].

Grjótaldar rær gildi
geðreinar Þorsteini,
bergmóra glymr bára
bið ek lýða kyn hlýða!

REFR SKÁLD.

I.

„Út heyri ek svan sveita
sáraþorns", en fornra
minnist benþiðurr meina,
málmfjallaðan gjalla;
nú kveðr ná hinn ítra
Njóts geim-rötuð heima,
þann er af mærðarmönnum
mest vann öld at flestu.

II.

Dapra kveðr hann drúpa
drótt, er fyrrum sótti,
þá var annat hljóð unnar,
ólm at Garðarshólma:
lagðr er nú sá er lögðis
lýðs nam hyggju þýða,
hans kveða horfit svörði
hold, í vígðri moldu.

---

[1]) Þessi ljóð eru áður prentuð í 13. ári „Nýrra Fèlagsrita" 157.—162. bls., og eptir þeim eru þau hèr prentuð.

III.

Autt er út at líta
allt Víðblinda galtar,
köld er utan alda,
eið á norðrleiðir:
frystin sitr þar fóstra
föl í ægi svölum,
æstan fellr af alla
Ýmis blóð, fornra ljóða.

IV.

Hulit var húms í dölum
heims, er þángat beimar
báru nýtir frá neytri
Noregs strönd, ofar löndum,
orð þat, er enn má verða
oss, ef viljum hnossir,
heims í hverfum glaumi
huggun mest og von flestum.

V.

Hulit var oss, þó at, ála,
óð stofnuðu góðan
forn-skáld, fjörnis kindar
fur goðmálgra bura:
hulit var oss, því at eli
ei kunnum vèr gunnar,
því er gjörði sjöt sverða
slíng at orðaþíngi.

VI.

Einum eigum at launa
allt, er fyrnska svalt-a,
þeim er hodd úr húmi
hóf fram mærðar glamma:
hollr var honum at öllu
hinn, er óð gat svinnan —
nú er hann lík, ok Loki
leikr af náinn bleika.

VII.

Hniginn er heims at dómi
hinn, er öld at minnum
opt með ærnri giptu
óð um myrkr ljóða:
hver mun nú, sá er nemi
Nás hallar svo allan
fjörð, of lýsa fyrðum
fornaldar um vè skálda?

VIII.

Hver mun endr, sá er unda
eins kunni vel runninn
Kvásis dreyra hinn dýra,
dáðmæran brag stæra,
þann er áðr for öðrum,
óð, kvað stillir ljóða,
glaðr á girzkra þjóða
grund nær Hellusundi?

IX.

Engan veit ek, en ángrs
enn mun þjóð of kenna,
vön mun öld, þó at aldir
enn víki, hans líka;
lengi mun þjóð of þrúngin
þess, er, trega vera,
kunni eins at inna
Yggjar feng fyrir drengjum.

X.

Hnè, þar er hann nam skýja
hallar valdr of aldri,
góðr, við grand ei kendr,
gagnsæll vinr bragna,
sá er einn nam unnum
óðhrærandi mærum
megináss af megni
málmagaldrs at valda.

XI.

Hnè þar hinnstr fornra,
heim sótti guð beimr,
trauðr em ek Tveggja greiða
tannstraum, fræðimanna:
víst var vitr at flestu
vinr minn ok svo hinna,
þeira er gátu salsætu,
sylg Grímnis, lá Hrímnis.

XII.

Farit hafði hinn fróði,
fornan þyl ek horna
Óðins straum af æði,
endr um mærðar lendur:
sótti glaðr at grýttri
grund Parnassus sprunda,
hafði spurð, nè sparði,
spjöll af Dofrafjöllum.

XIII.

Getit hafði, sá er gotnum
Gauts hyggju vann trygga,
sækidrukk ósvikinn
Sveims úr jötunheimum;
bergja nam á bjarga,
Boðn óx at þat, móðnis,
sunnr leit seimagrennir,
Són á-Helíkóni.

XIV.

Óðs kveða endrgæði
allir til snimma fallinn,
daprast hugr af döpru,
drottinn minn, at inna:
„Bráðr, kvað borginmóði,
betr var fyrr of getin,
þá er foldgrepp fylgdum
fimbulheims um geima“.

XV.

„Auð er erfimeiða,
ólmast Rán at hólmi,
elrisgrund, en ollu
Eylúðrs því brúðir:
eyðist forn, sízt, óðr,
ítr hollvinr hvítra
fornra fræðivarna
fór um æginn stóra“.

XVI.

Svo kvað hrafn, en hrafna
heyrði ek orð um þat norðan,
drótt nemi Dvalins rèttu
dýran þátt, um náttu:
flutti -orri, því, atta,
endr feigð lífi rendi,
dauðra dverga græði,
dagg-, — en ek mun þagna.

G. Brynjúlfsson.

4.

Kveðið
við lát Drs. **S. Egilssonar.**

I.

Þar fèll á fold
enn fjölvitri
Sveinbjörn Egilsarfi;
sá bar jafnlyndi
í sorg og gleði,
en gegndi ei skjali guma.

II.

Og þó hamíngjan
honum sýndi
hót hverflyndra vina,
var hann sem klettur,
og veik ei frá
skyldna sinna skeiði.

III.

Þekkti eg
frá úngdóms aldri
ekki líka hans;
var fullorðinn
fárra ára
að menntum og mannúðleika.

IV.

Svona fer dyggð
og dáðrekki,
vit og virkta hvað.
Eitt er þó eð öflga,
sem aldrei deyr:
rykti gott og rómur.

Þ. Sveinsson.

5.

Við greptrun
Drs. **S. Egilssonar,** 27. dag ágústm. 1852.

Helgaður andi í himins dýrðar sölum
nú hrósar sigri yfir lífsins þraut,
og duptið, snortið dauðans vindblæ svölum,
í drottins friði geymir jarðarskaut.
En hans vèr söknum, harma reyrðir böndum,
hvers trautt jafníngja munum eiga von;
því vèr þess yfir vinar moldum stöndum,
sem vissum dýrstan: Sveinbjörn Egilsson.

Br. Oddsson.

